

El català [escrit] del carrer

«I d'un teclat a l'altre, es va transmetent i consolidant aquest poti-poti que els de la confraria de 'l'important és que ja ens entenem' anomenen 'el català del carrer'.»

'Bajanada', 'bagenada', 'vegenada', 'bejanada', 'vejanada', són algunes de les variants que pot adoptar la mateixa paraula en el català que llegim habitualment a les nostres pantalles. Les col·leccions, aquestes i més, digueu-me *fric*, *friqui*, *freak*. Doncs vint anys enrere, que per a una llengua és un sospir, m'hi jugo el Gran Diccionari en paper que la majoria de naltros només l'hauríem vista escrita d'una sola manera.

Perquè vint anys enrere, per dir una xifra, les paraules que llegíem en lletra d'impremta provenien de fonts comptades, i solien haver passat per la mà d'un corrector. El text de llibres, premsa i sobreimpressions televisives eren les nostres referències quotidianes i fiables de la llengua escrita. I els nostres escrits particulars, amb els seus errors i desencerts, normalment no sortien dels cercles reduïts de la intimitat o de les mirades de mestres i professors. A l'institut, una falta era mig punt menys a l'examen, qui s'ho podria imaginar ara.

Doncs això: que va haver-hi un temps que l'ortografia escolar se'ns fixava als cervells a força d'ensopegar mil vegades amb una mateixa paraula escrita d'una mateixa manera. I dic paraula per cenyir-me a un àtom de la qüestió. Però la conjunció astral que va fer confluïr l'escola en català amb uns pocs referents solvents va durar poc. Ara, tenim que les fonts escrites s'han multiplicat per tants caps i tants barrets, i els principals productors i difusors de textos som naltros mateixos —el catalanoparlant ras, per entendre'ns—, competint al mateix nivell amb els quatre mitjans de sempre i cinquanta mil més.

D'ençà que ens llevem fins que ens enlitem, la nostra lectura més corrent són les autopublicacions en forma de posts, piulades i missatges instantanis. Amics, coneguts, saludats, i interactuats virtuals, cadascun creant llengua cada dia, fent virals els 'caure's' i els 'riure's', 'les comptes' i 'les deutes', els 'estic aquí' i els 'estic arribant'. Formes estranyes per a la generació catalanoparlant dels nostres pares i avis, analfabetitzats forçosos per la dictadura, i que avui les llegeixen al WhatsApp dels néts i potser pensen 'doncs deu ser així que s'escriu, els que han estudiat el català són ells'. I d'un teclat a l'altre, es va transmetent i consolidant aquest poti-poti que els de la confraria de 'l'important és que ja ens entenem' anomenen 'el català del carrer'.

Heus aquí tres exemples del 'català del carrer' quan esdevé el referent dels referents en un món al revés:

Bon dia. No tenim constàcia d'incidència que ratrassi al servei. Gràcies!

DIRECTE | SERGI SABRIÀ (@sergisabria):
 "No hem fet un gir ideològic. Hem acabat una etapa perquè vam arribar fins el final fent la DUI, i vam constatar que no hi havia hagut prou. Aquesta línia s'ha acabat, hem d'anar a una nova estratègia"

.@OriolSoler "La història ens diu que els presos estaran molts anys a la presó. El sentit comú ens diu que estaran pocs anys"

Els comptes d'aquestes tres piulades sumen 325.000 llegidors, més els llegidors de les repulades, que poden duplicar-los tranquil·lament. Els dos primers són d'ens pagats per vos i servidora; els dos últims, separats per hores de diferència, són de les dues emissores més escoltades del país, i no sé què és més descoratjador, que els pronoms febles se'ls hagi menjat l'entrevistat o el missatger. Una preocupació que no tenen els programes televisius que fan desfilars piulades i whatsapps de l'audiència tal com ragen, quan fer-los una repassada ràpida no alteraria el directe substancialment, i en canvi opten per incrementar el cacau lingüístic de l'espectador plantificant-li totes les variants possibles de 'català del carrer'. I és que, com volem que sigui el català al carrer, si els ens de comunicació renuncien a la responsabilitat de transmetre la llengua fiablement? És una arengada que es mossega la cua.

Ningú no fa faltes expressament, això és obvi. Cada desencert té una història darrere que l'explica, i no és igual la història d'algú que no ha pogut estudiar la llengua, que la d'algú que li importa un rave escriure-la bé; com tampoc no és igual la d'algú a qui el sistema li permet de ser docent sense competències lingüístiques, que la d'un alumne seu que arriba a portar les xarxes d'un ens públic sense dominar l'idioma del país. Amb això vull dir que hi ha graus de responsabilitat, o d'irresponsabilitat, en aquesta desimmersió quotidiana i constant. Una desimmersió al costat de la qual la immersió escolar, en cas que hagi existit mai, està condemnada a esdevenir una anècdota infantil com les magdalenes de la iaia o el gust del Tang. Vejam si la setmana que ve, d'aquesta columna i com a simple usuària (l'expert el tenim [aquí al costat](#)), puc desenvolupar-ne una segona part.